

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania S. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 marca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

1. Odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. Przyznaje adwokatowi J. K., Kancelaria Adwokacka w L. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) z uwzględnieniem podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację S. P. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 14 lutego 2017 r., którym oddalono jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 10 grudnia i 22 stycznia 2016 r. w przedmiocie odmowy ustalenia prawa do emerytury. Ogólny staż okresów składkowych i nieskładkowych ustalono na 23 lata, 10 miesięcy i 12 dni, w tym żadnego okresu zatrudnienia szczególnych warunkach.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że ubezpieczony wykazał pracę w szczególnych warunkach od dnia 7 do dnia 27 października 1970 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „[...]” w K., od dnia 12 grudnia 1970 r. do dnia 30 czerwca 1975 r. w Fabryce Samochodów Ciężarowych w L., od dnia 8 października 1975 r. do dnia 21 kwietnia 1976 r. w [...] Zakładach Napraw Samochodów w L., od dnia 22 kwietnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1978 r., od dnia 7 czerwca 1978 r. do dnia 14 sierpnia 1980 r. oraz od dnia 17 listopada 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w „E.” S.A., w tym na kontrakcie w Libii. Wyłączył okres zatrudnienia od dnia 26 września 1988 r. do dnia 31 grudnia 1989 r. na budowie eksportowej w byłej Czechosłowacji, przyjmując za udowodnione, że ubezpieczony wykonywał tam pracę murarza. Wyliczył, że suma wszystkich tych okresów wynosi 10 lat, 11 miesięcy i 4 dni.

Sąd drugiej instancji oddalił zarzuty apelacji ubezpieczonego co do bezzasadnego niezaliczenia do okresów ubezpieczenia prowadzenia działalności gospodarczej, przyjmując na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach tylko okresy, za które opłacono składki ubezpieczeniowe. Ubezpieczony zarzucił również niezaliczenie okresu od dnia 8 maja 1992 r. do dnia 11 marca 1996 r., jednak bez wskazania dowodów w celu wykazania, że okres ten powinien być zaliczony jako okres składkowy lub nieskładkowy. Na podstawie świadectwa pracy z dnia 22 grudnia 1999 r. wystawionego przez [...] Zakłady Drobiarskie w L., Sąd ustalił, że okres od dnia 26 września 1988 r. do 26 maja 1995 r. był okresem wykorzystywania urlopu bezpłatnego. Uwzględnił jako okresy składkowe i nieskładkowe pracę w Kopalni Węgla Kamiennego „[...]” od dnia 7 lipca do dnia 27 października 1970 r., w Fabryce Samochodów w L. od dnia 12 grudnia 1970 r. jako elektryka i jako elektromontera zakładowego od dnia 7 maja 1972 r. do dnia 30 czerwca 1975 r. i w [...] Zakładach Napraw Samochodów w L. od dnia 7 lipca 1975 r. do dnia 21 kwietnia 1976 r., w [...] Przedsiębiorstwie [...] w R. (obecnie „E.” S.A.) od dnia 22 kwietnia 1976 r. na stanowisku elektromontera a od dnia 2 maja 1978 r. w połowie etatu jako instruktora praktycznej nauki zawodu i w połowie etatu elektromontera. Od dnia 7 czerwca 1978 r. do dnia 14 sierpnia 1980 r. na budowie eksportowej w Libii i od dnia 6 listopada 1980 r. do dnia 26 maja 1995 r. w [...] Zakładach Drobiarskich, odliczając urlopy bezpłatne od dnia

1 do dnia 14 września 1983 r. od dnia 17 do 22 października 1983 r. oraz od dnia 26 września 1988 r. do 26 maja 1995 r. a uwzględniając pracę na kontrakcie w Pradze od dnia 26 września 1988 r. do dnia 31 grudnia 1989 r. Uwzględnił także okres ubezpieczenia z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresach od dnia 15 lutego 1991 r. do 7 stycznia 1993 r. i pracę od dnia 11 marca 1996 r. w [...] Zakładach Drobiarskich S.A. w L. na stanowisku elektryka - konserwatora do dnia 15 grudnia 1998 r. oraz w „E.” od dnia 17 listopada 1998 r. na stanowisku elektromontera do dnia 31 grudnia 1998 r.

Ogólne okresy ubezpieczenia, a także udowodniony czas pracy w szczególnych okresu były krótsze od wymaganych do prawa do emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2018 poz. 1270) w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43).

Skarga kasacyjna ubezpieczonego została wywiedziona na podstawie naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 232 zdanie drugie w związku z art. 217 § 1 i art. 278 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia dowodów z urzędu do wyjaśnienia istotnych dla sprawy spornych okoliczności, oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenie art. 184. ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez błędne przyjęcie, że nie spełnia warunków do przyznania prawa do emerytury, gdy w kontekście poczynienia prawidłowych ustaleń należy uznać go za osobę spełniającą wszelkie przesłanki niezbędne do uzyskania tego świadczenia.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w kwestii, „czy dopuszczalne jest w sprawie z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych niezastosowanie art. 232 w związku z art. 217 § 1 k.p.c. i przyjęcie, że w sprawie nie należało przeprowadzić pełnego postępowania dowodowego w tym dowodów z urzędu w sytuacji, gdy pozostawały duże rozbieżności w ocenie spełnienia przez ubezpieczonego przesłanki wymaganego stażu pracy. Skoro bowiem znaczna

część dowodów przemawiała za stanowiskiem skarżącego to Sąd w imię zasady prawdy materialnej winien podjąć inicjatywę dowodową”, oraz „czy dopuszczalne było zaniechanie dokonania przekonywującego uzasadnienia zgodnego z art. 328 § 2 k.p.c. zgodnie z którym uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia z uwzględnieniem zarówno, faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których oparto orzeczenie, jak i przyczyn, dla których innym dowodom odmówiono mocy dowodowej. Zagadnienie to wymaga zgłębienia i rozstrzygnięcia, czy istotnie dopuszczalne jest żeby Sąd Apelacyjny przyjął jako własne twierdzenia Sądu Okręgowego oraz zaniechał sprostania każdej z dyrektyw omawianego przepisu - zwłaszcza w kontekście faktu, iż adresat uzasadnienia jest ubezpieczonym, który powinien być przez system prawny traktowany z szczególną troską. Godzi się zatem aby Sąd Najwyższy rozstrzygnął czy w sprawie o emeryturę uzasadnienie wyroku nie winno być sporządzone z przejrzystym podziałem na poszczególne okresy zatrudnienia tak by umożliwić ubezpieczonemu, nie będącemu profesjonalistą, zapoznanie się z wyrokiem oraz jego zrozumienie”. Podniósł, że z powyższego wynika, iż „istotnie w niniejszej sprawie okazało się, że istnieją poważne wątpliwości wywołujące rozbieżności w orzecznictwie i doktrynie uzasadniające potrzebę wykładni”.

Wskazał także, że przyjęcie jego skargi do rozpoznania ma oparcie w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., „albowiem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, co wyraża się w tym, że na skutek powyższych uchybień procesowych Sąd nie ustalił spełnienia przez Skarżącego przesłanki wymaganego stażu pracy, do czego skarżący miał prawo”.

Pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o wynagrodzenie za sporządzenie skargi kasacyjnej, oświadczając, że koszty udzielonej przez niego pomocy prawnej z urzędu nie zostały pokryte w żadnej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Trzeba też zauważyć, że choć nie jest wyłączone równoczesne powołanie się na więcej niż jedną przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, to odnoszone do tej samej kwestii przyczyny kasacyjne ujęte w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i w pkt 4 k.p.c. pozostają w kolizji, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli występuje konieczność wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy istotnego zagadnienia prawnego.

Niezależnie od tego wniosek – w zakresie, w jakim został oparty na przyczynie kasacyjnej ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – nie jest prezentacją istotnego zagadnienia prawnego, które *notabene* nie istnieje w sensie jurydycznym, gdyż jako przedmiot licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego zostało rozstrzygnięte (por. cytaty w skardze kasacyjnej) i nie wywołuje rozbieżności w stosowaniu prawa. Skarżący przedstawił ogólne tezy co do zasad prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, które wsparł tezami orzeczeń Sądu Najwyższego, a jednocześnie pominął okoliczności niniejszej sprawy i słabość własnej inicjatywy dowodowej. Skoro przed organem rentowym i Sądami *meriti* przedstawił – jak wynika z jego oświadczeń – wszelkie dowody swego zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej, to przedmiot działania sądu z urzędu nie został w żaden sposób określony.

Wskazanie na „znaczną część dowodów, które przemawiały za jego stanowiskiem”, choć nieprecyzyjne, wyraźnie nawiązuje do niepoddającego się kontroli kasacyjnej braku aprobaty dla ocen mających charakter ustaleń i stosowania prawa w konkretnym stanie faktycznym (art. 398¹³ § 2 *in fine* oraz art. 398³ § 3 k.p.c.). W tym stanie rzeczy wskazane zagadnienie nie wymaga ponownego podjęcia, zwłaszcza że skarżący nie dostarczył żadnych przekonujących argumentów uzasadniających odmienną ocenę.

W rozpoznawanej sprawie Sądy oceniły zebrany materiał dowodowy jako niewystarczający do dokonania ustaleń zgodnych z twierdzeniami skarżącego, a tą oceną Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skoro to ona leżała u podstaw odmowy zastosowania w sprawie art. 32 ust. 1 i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach, to przyjęta przez skarżącego argumentacja nie prowadzi do

oceny skargi kasacyjnej jako oczywiście uzasadnionej i nie uzasadnia istnienia w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), postanawiając o przyznaniu od skarbu państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu.